

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.289/2011/6. szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Matúz György ügyvéd ügyintézésével a Dr. Matúz Ügyvédi Iroda (cím) pártfogó ügyvéd által képviselt felperes neve, címe felperesnek - a Dr. Sándor Géza elnökhelyettes által képviselt Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság (5000 Szolnok, Kossuth u. 1.) alperes ellen bírósági jogkörben okozott kár megfizetése iránt indított perében a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 5.P.20.154/2011/11. számú ítélete ellen a felperes részéről 12. és 16. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

Ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A felperes pártfogó ügyvédjének díját az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás:

A felperesnek **T. Lné**-val 1985. június 20. napján létesített élettársi kapcsolata 2001. május 15. napján szűnt meg. A Tiszafüredi Városi Bíróság előtt **T. Lné** keresete alapján 3.P.20.188/2001. szám alatt 2001. július 19. napján indult, majd - a tárgyalás felfüggesztésének megszüntetését követően - 3.P.20.247/2002. szám alatt folytatódott az a per, amelynek tárgya gyermekelhelyezés, kapcsolattartás szabályozása, szerződés hatálytalanságának a megállapítása, és az élettársi vagyonszövetség megosztása volt. A Tiszafüredi Városi Bíróság 2004. szeptember 27. napján hozott és október 29. napján jogerőre emelkedett 3.P.20.247/2002/71. sorszámú ítéletében az élettársi vagyonszövetséget megosztotta, a **T., V. H. út ...** szám alatti, .80. helyrajzi számú, és a **T., H. úti**, .81/1. helyrajzi számú, a valóságban egybefüggő két ingatlant 2 637 000 forint megváltási értéken a felperes tulajdonába adta.

Az élettársak által 1986. szeptember 16. napján kelt adásvételi szerződéssel vásárolt **T., Sz. u. ...** szám alatti ingatlant **T. Lné** tulajdonába adta, megállapítva, hogy vele szemben az ingatlan 1/2 tulajdoni hányadára az élettársi életközösség megszűnését követően a jelen per felperese által 2001. január 18. napján kötött ajándékozási szerződés hatálytalan.

Tényállásként azt állapította meg, hogy az ingatlan megvásárlásához az élettársak különvagyonaikat azonos arányban használták fel, majd pedig az addigi munkájukból elért jövedelem, illetőleg hitel igénybevételével, utóbb pedig közös vagyontárgyak eladásával újították fel és komfortosították. A bizonyítékok értékelésével úgy foglalt állást, hogy a jelen per felperese ezen ingatlanban a különvagyonára vonatkozó állítását semmivel nem igazolta. Ugyancsak nem találta megállapíthatónak a bíróság a jelen per felperesének különvagyona terhére történő szerzést a .80. és .81/1. helyrajzi számú ingatlanok tekintetében sem. A bíróság nagy terjedelemben értékelte ítélete indokolásában az e körben felvett bizonyítékokat, megállapítva, hogy e két ingatlan is a peres felek élettársi közös vagyonának részét képezi. A forgalmi értékének a megállapítása a bíróság által perben kirendelt **M. L.** igazságügyi szakértő 2004. május 4. napján keltezett véleményén alapult, mely szerint a .80. helyrajzi számú házas ingatlan forgalmi értéke 2 400 000 forint, míg a .81/1. helyrajzi számú telekingatlan, amely szerves része az előző ingatlannak, 237 000 forint. A két ingatlan együttes forgalmi értéke 2 637 000 forint. **M. L.** szakértő a véleményét anélkül terjesztette elő, hogy az ingatlanon helyszíni szemlét tartott volna, mert az ingatlan kulcsaival rendelkező, és a bíróság által az ingatlanba való bejutás biztosítására felhívott **T. Sné** nem tette azt lehetővé. Rögzíti az ítélet indokolása, hogy a szakértői véleményre a felperes nyilatkozatot nem tett, a bíróság annak alapján állította be a vagyonmérlegbe e vagyontárgyakat.

A felperes az élettársi vagyonszétválás megosztása iránti per első négy tárgyalásán személyesen jelen volt, később jogi képviselő mellett járt el. A bíróság a szakvéleményt a felek képviselőinek az észrevételek előterjesztésére 30 nap határidőt engedve küldte meg azzal a tájékoztatással, hogy észrevétel hiányában a bíróság a rendelkezésre álló adatok alapján hoz döntést. A felhívását a 67. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyvben a bíróság megismételte. A felhívások ellenére a felperes jogi képviselője a szakértői véleményre észrevételt nem tett.

Az ítélet kézbesítése a felperes (ott I. rendű alperes) képviselőjét ellátó Dr. **T. J.** ügyvéd részére 2004. október 14. napján történt. Az ügyvéd fellebbezésében az ítélet megváltoztatását, a felperes keresetének elutasítását kérte azzal, hogy a fellebbezés részletes indokolására a bíróság engedélyezzen további 8 napot. A bíróság 73. számú és a jogi képviselő részére 2004. november 2. napján kézbesített végzésében a fellebbezés részletes indokainak előterjesztésére 2004. november 2. napjáig határidő-hosszabbítást engedélyezett, s egyidejűleg fellebbezési eljárási illeték lerovására hívta fel az I. rendű alperest azzal, hogy ha a hiányokat határidőben nem pótolja, a bíróság a fellebbezést hivatalból elutasítja. A bíróság 2004. december 6. napján jogerős 74. számú végzésében a felperes (ott I. rendű alperes) fellebbezését hivatalból elutasította, a jogerős időpontjáról a felperes jogi képviselőjét tájékoztatta.

A végrehajtási eljárás során a felperes a **T., V. H. út ...** szám alatti, .80. helyrajzi számú belterületi házas ingatlan végrehajtó által megállapított becsértéke ellen kifogást terjesztett elő. A Tiszafüredi Városi Bíróság 1106-5.Vh.336/2006/8. szám alatt a forgalmi érték megállapítására ismét **M. L.** igazságügyi ingatlanforgalmi szakértőt rendelt ki. A szakértő helyszíni szemle alapján készített és a bírósághoz 2007. január 22. napján benyújtott véleményében az ingatlan beköltözhető forgalmi értékét 1 775 000 forintban állapította

meg. A szakértő utalt rá, hogy a perben a helyszíni szemle során az épületet csak az utca felől tudta megsejmelni, akkor annak műszaki állapota a valóságtól kedvezőbbnek tűnt.

A felperes a Tiszafüredi Városi Bíróság 3.P.20.247/2002/71. számú jogerős ítéletével szemben előterjesztett perújítási kérelmeit a bíróság 2.P.20.206/2006/6. és 8.P.20.706/2010/4. számú, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság által helybenhagyott végzéseivel elutasította.

A felperes keresetében az alperest 15 000 000 forint vagyoni kára megfizetésére kérte kötelezni a Tiszafüredi Városi Bíróság jogszabályellenes eljárására hivatkozással. A keresetét azzal indokolta, hogy a bíróság a 3.P.20.247/2002/71. sorszám alatt hozott ítéletében olyan vagyontárgyakat is megosztott, amely eredetileg a különvagyona volt. A **V. H. út ..** szám alatti ingatlant 2 637 000 forint forgalmi értéken állította be, amely nem felel meg a valóságnak, mert azt ugyanaz a szakértő a végrehajtási eljárásban már csak 1 500 000 forintra értékelte. Így az 1 137 000 forinttal magasabb összegben került elszámolásra a vagyonmérlegben.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Arra hivatkozott, hogy a perben beszerzett szakértői véleményre a felperes észrevételt nem tett, és az ítélet ellen benyújtott fellebbezése hivatalból elutasításra került. Ezzel felperes elmulasztotta a rendes jogorvoslat lehetőségét. Ennek következtében a fellebbezési eljárásban foganatosítható cselekményektől, bizonyítékok beszerzésétől is elzárta magát.

Az elsőfokú bíróság ítéletében a keresetet elutasította. A Ptk. 349. § (1) és (3) bekezdése rendelkezéseinek felhívásával megállapította, hogy a felperes a rendes jogorvoslat, azaz a fellebbezés eszközét nem vette igénybe. A perben állított kára a vitatott elszámolásból, a vitatott forgalmi értékből származik, így a fellebbezés a kára elhárítására alkalmas lehetett volna. Miután a bírósági jogkörben okozott kárért való felelősségi alakzat egyik feltétlen eleme hiányzik, ebből következően a bíróság felelőssége eleve nem állapítható meg. Az elsőfokú bíróság kizárta az alperes jogellenességét is, hivatkozva az eljárási szabályokat maradéktalanul betartó, a felperest teljes körűen tájékoztató, a szakvéleményre az észrevétel-tétel lehetőségét biztosító bírósági eljárására. Utal arra is, hogy a szakértőt kirendelő végzésében a bíróság kifejezetten kötelezte a felperest az ingatlanba történő bejutás biztosítására. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a perbíróság számára a Pp. szabálya alapján az ingatlan forgalmi értékének meghatározása végett további kötelezettsége nem volt. A felelőssége szempontjából pedig nem bír jelentőséggel, hogy később, más feltételek alapján az ingatlan forgalmi értéke más összegben került meghatározásra. Hivatkozott a bírósági jogkörben okozott kár megtérítése iránti perekben kialakult következetes bírói gyakorlatra és megállapította, hogy a felperes által sérelmezett ítélet alapján a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen mérlegelése, a bíróság részéről anyagi- vagy eljárási jogszabály megsértése nem állapítható meg, így ebből következően nincs olyan körülmény, amely a bíróság felelősségét megalapozta volna. Kártérítés alapja pedig nem lehet, ha a fél egyébként a jogerős ítélet rendelkezéseivel nem ért egyet.

A felperes pártfogó ügyvédje útján előterjesztett fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését, és a bíróság új eljárás lefolytatására utasítását kérte.

Az élettársi vagyonközösség megosztása iránti perben eljáró bíróság terhére róta, hogy elmulasztotta új igazságügyi forgalmi szakértő kirendelését, a bizonyítás elmaradását illetően nem került megfelelő kioktatására, és olyan vagyontárgyakat vont be a mérlegbe, amely különvagyont képezték, hangsúlyozva, hogy az általa kezdeményezett per tárgya a Tiszafüredi Városi Bíróság élettársi vagyonközösség megosztása tárgyában hozott ítélete. A felperes fellebbezésében jogsértésként megjelölte a perújítási kérelme elutasítását is, a fellebbezésének jogi indokait pedig a tárgyaláson kiegészítette a BH.2001.423. szám alatt közzétett eseti döntésre, és az eljárás elhúzódására hivatkozással. E körben arra utalt, hogy a két éves pertartam miatt az eljárás elhúzódása megállapítható, és ez is oka lehet a felperes kárának.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság helyesen értelmezte a keresetet úgy, hogy az élettársi vagyonközösség megosztása iránt folyamatban volt perben a Tiszafüredi Városi Bíróság 3.P.20.247/2002/71. sorszám alatt hozott ítéletét, az annak alapjául szolgáló tényállás megállapításához vezető eljárási cselekményeket, a bíróság által fogatosított szakértői bizonyítást tartotta a felperes jogsértőnek. A további eljárásokat a tényállás teljessége kedvéért említette meg ítéletében. Az így megállapított tényállást, az ítélet tábla is elfogadta ítélezése alapjául, és osztotta az elsőfokú ítélet jogi indokait is.

Az elsőfokú bíróság által helyesen felhívott, a Ptk. 349. § (1) és (3) bekezdésében foglalt rendelkezések alkalmazásával összefüggésben az ítélet tábla elsődlegesen azt hangsúlyozza, hogy a bírósági jogkörben okozott kárról abban az esetben lehet szó, ha az az igazságszolgáltatás gyakorlásával okozati összefüggésben keletkezett, vagyis a bíróság feladatai teljesítése körében megvalósított vagy elmulasztott tevékenységgel függ össze. A polgári jogi kártérítési felelősség négy alapvető feltétele: a jogellenesség, a felróhatóság, a kár, valamint az okozati összefüggés a kár és a felróható tevékenység között. Az államigazgatási, így a bírósági jogkörben okozott kárért való felelősség megállapíthatóságának azonban további különös feltétele, hogy a kár elhárítására alkalmas, rendes jogorvoslati lehetőségeket a károsult igénybe vegye, vagy a kár rendes jogorvoslattal ne legyen elhárítható. A kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslat igénybevétele az elmulasztása a bíróság kártérítési felelősségét kizáró károsulti önhiba. Tekintettel arra, hogy a felperes a Tiszafüredi Városi Bíróság 3.P.20.247/2002/71. számú ítélete ellen a rendes jogorvoslat, a Pp. 233. § (1) bekezdése szerinti fellebbezés lehetőségét nem vette igénybe, a bíróságnak vizsgálnia kellett, hogy a kár rendes jogorvoslattal elhárítható volt-e. E körben annak volt jelentősége, hogy a felperes a kártérítést megalapozó jogsérelmét az élettársi közös vagyonként megosztott vagyontárgy forgalmi értékének megállapításában, és különvagyoni igényei elutasításában jelölte meg. Az élettársi vagyonközösség megosztása iránti kereset érdemi elbírálása során az eljáró bíróság feladata a közös gazdálkodás eredményeként létrejött és az életközösség megszűnésekor meglévő közös vagyonszorulat feltárása, a különvagyoni igények érdemi elbírálása és a megosztandó közös vagyon értékének a meghatározása, ingók esetében az

életközösség megszakadása, ingatlan esetében pedig a vagyonmegosztás időpontjában fennálló forgalmi érték alapján. A fent kifejtettekre tekintettel a felperes kártérítési keresetében az eljáró bíróság jogellenessége körében hivatkozottak, a megosztott közös vagyon köre, a különvagyoni igénye elutasítása, illetve a megosztással érintett vagyontárgyak bíróság által megállapított forgalmi értéke, mind olyan kérdés, amely csak a vagyonközösség megosztása során vizsgálható a bíróság részéről, ezért a felperes ezzel összefüggésben állított kára rendes jogorvoslattal elhárítható lett volna. A rendes jogorvoslati lehetőség igénybevételének kötelezettsége az általános kármegelőzés, kárenyhítési kötelezettség (Ptk. 340. §) speciális szabálya a közigazgatási és bírósági jogkörben okozott károk területén. Önálló szabályozása két lényegi jogkövetkezményt von maga után. Egyrészt a nyitva álló rendes jogorvoslati lehetőség elmulasztása mérlegelési lehetőség nélkül objektív jogkövetkezményként vonja maga után a kártérítési kereset elutasítását, másrészt a törvényi rendelkezés meghatározza az elvárt kárelhárítás terjedelmét a jogorvoslati rendszer tekintetében, azt a rendes jogorvoslati lehetőségre szűkítve. Ezért a felperes részéről igénybe vett perújítás, mint rendkívüli jogorvoslat nem felel meg a Ptk. 349. § (1) bekezdésében foglalt, a kártérítési követelése érdemi elbírálása anyagi jogi feltételének. A felperes által fellebbezése szóbeli indokai között hivatkozott BH.2001.423. szám alatt közzétett eseti döntés jelen perben történő figyelembe vétele kizárt, mert abban az ügyben a jogalkalmazó szerv kárfelelősségét a bíróság érdemben vizsgálta.

Az ítélet tábla a fellebbezési indokokra tekintettel a fentieken túl szükségesnek tartja rámutatni arra, hogy a Legfelsőbb Bíróság számos eseti döntésében elvi élel fejtette ki, hogy az eljáró bírósággal szemben indított kártérítési per nem jelenthet új jogorvoslati fórumot a fél számára a kedvezőtlen döntést tartalmazó jogerős ítélet felülvizsgálatára. Egységes és következetes a kialakult bírói gyakorlat abban, hogy a bírósági jogkörben okozott kárért való felelősségre hivatkozással indított kártérítési per nem használható fel a jogellenesnek tartott ítélet elleni jogorvoslat céljára. Kártérítés alapjául nem szolgálhat, ha a fél a jogerős ítéletet érdemben vagy eljárási szabálysértésre hivatkozva továbbra is vitatja. (BH.2003.65., BH.1993.32., BDT.2009. 1949., BDT.2006.1496.)

A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény (Bszi.) 7. §-a akként rendelkezik, hogy a bíróság határozata mindenkire kötelező. Ebből következően a bíróságok bármely későbbi döntésüknél a jogerős ítéletet kötelesek figyelembe venni. Egységes és következetes a kialakult gyakorlat, hogy mindazon esetben, amikor a fél bírósági jogkörben okozott kár megtérítése iránti követelése alapjául egy jogerős ítélet rendelkezését jelöli meg, a kártérítési per bírósága a sérelmesnek tartott ítéletet nem bírálhatja felül, nem állapíthatja meg annak jogellenességét. Eerre csak az adott eljárásra vonatkozó rendkívüli jogorvoslat eredményeként kerülhet sor. Ellenkező esetben a korábbi perben hozott ítélet anyagi jogerővel érintett tartalma megdőlhethet. Ezt a felperes részéről a Pp. 229. § (1) bekezdése, az eljáró bíróságok vonatkozásában pedig ezen túlmenően a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 1997. évi LXVI. törvény (Bszi.) 2. §-ának (1) bekezdése és a 7. §-a zárja ki.

Mindezekre figyelemmel helytállóan döntött az elsőfokú bíróság, amikor az alperes kártérítési felelőssége feltételeinek hiányában a keresetet elutasította. Az elsőfokú bíróság

nem követett el eljárási szabálysértést sem, ezért indokolatlan a határozatának a hatályon kívül helyezése.

A felperes által a fellebbezésében további jogsértésként megjelöltek, a perújítási kérelme elutasítását és a per elhúzódására történő hivatkozását érdemben az ítéltábla nem vizsgálhatta. A Pp. 247. § (1) bekezdése rendelkezése értelmében a másodfokú eljárásban a keresetet megváltoztatni nem lehet. A bíróságnak a kereseti és fellebbezési kérelmek értelmezésével, a kereset eredeti és a változtatással érintett tartalmi elemeinek egybevetésével kell megállapítania, hogy a másodfokú eljárásban a keresetváltoztatás tilalmába ütköző igényt terjesztettek-e elő (BH.2002.490.). A bírói gyakorlat szerint keresetváltoztatás tilalma miatt a másodfokú eljárásban nem érvényesíthetőnek kell tekinteni a kereset olyan módosítását, amely az érvényesített követelés jogi és ténybeli alapjának megváltoztatását eredményezi (BH.1982.148., 1999.279.). A felperes pedig az elsőfokú eljárásban történt személyes meghallgatása során az általa érvényesíteni kívánt jog alapjául szolgáló tényként, az alperes jogellenes magatartását a Tiszafüredi Városi Bíróság 3.P.20.247/2002/71. számú ítélete rendelkezéseiben jelölte meg. A felperes a fellebbezésében is hangsúlyozta, hogy „egyedül és kizárólag a Tiszafüredi Városi Bíróság 41 oldalt kitevő élettársi vagyonszétválás megosztási ügyének vizsgálata volt a per tárgya.”

Így csupán megjegyzi az ítéltábla, hogy a felperes kártérítési igényének az alapjául egyébként is csak a Ptk. 349. § (1) és (3) bekezdése szolgálhat, mert a Pp. 2. § (1) bekezdésében foglalt jogelvek - köztük a feleknek a perek ésszerű időn belül történő befejezéséhez való joga - teljesítésének az elmulasztása esetén a fél méltányos elégtételt biztosító kártérítésre csak a 2003. július 1-je után indult perek kapcsán tarthat igényt.

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján a fellebbezés szükségeltette kiegészítéssel lényegében helyes indokai alapján helybenhagyta.

A felperest a személyes költségmentessége folytán a Pp. 84. § (1) bekezdés b) pontja szerint megillető kedvezmény, hogy pervesztessége ellenére mentes a pártfogó ügyvéd díjának a megfizetése alól. Ezért az ítéltábla a Pp. 87. § (2) bekezdése és a jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvény 11/A. § (2) bekezdése szerint megállapította, hogy a felperes pártfogó ügyvédjének díját az állam viseli.

A pervesztes költségmentes felperes a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése szerint a meg nem fizetett illeték megfizetésére sem kötelezhető, a 14. § értelmében az az állam terhén maradt.

D e b r e c e n, 2011. június 23. napján.

Dr. Csiki Péter s.k. a tanács elnöke, Dr. Kocsis Ottília s.k.előadó bíró, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -